

Свирка по туђој партитури

Одлука коју су усагласиле земље чланице ЕУ о увођењу нафтног и финансијског ембарга против Техерана може још више да усија ситуацију око Ирана. Истовремено постоји реална опасност од увлачења ЕУ која преживљава сопствену кризу у велики регионални конфликт у којем водећу улогу намеравају да играју САД. Ситуацију анализира наш коментатор Петар Искендеров.

Ако је о главном садржају санкција ЕУ донела принципијелну одлуку још крајем 2011. године, спорови на рачун механизма, и што је најважније, рокова њиховог увођења, нису јењавали до недавно. Управо од тог питања директно зависи будућност развоја односа ЕУ са Ираном, који испоручује у земље ЕУ око 20% свог нафтног извоза.

Карактеристично је да распоред мишљења у погледу пожељности оперативног увођења забране увоза иранске нафте скоро у потпуности понавља распоред геополитичких снага с обе стране Атлантика и да према Ирану има посредни значај. На максимално строгим и неодложним мерама инсистирају Лондон, Париз и Берлин, који су најзначајнији савезници САД у Европи. Они сматрају да је неопходно увести нафтни ембарго у року од три месеца – тачније до краја априла. На супротном полу налазе се три медитеранске државе – Италија, Шпанија и Грчка. Њихов став одређују два фактора. Први је чисто финансијски. Према последњим подацима Европског завода за статистику, 2011. године удео иранске нафте чинио је више од 34% укупног нафтног увоза Грчке. За Шпанију овај показатељ чинио је 15%, за Италију преко 12%. Јасно је да компензација губитака захтева значајна финансијска средства и погоршаће социјално-економску кризу у све три државе. Нису случајно Атина, Мадрид и Рим предложили да се не жури са увођењем санкција до краја текуће године.

Ипак не ради се само о сировинској зависности Грчке, Шпаније и Италије од Ирана.

Политика свеопштег јачања притиска на Иран, коју САД намећу европским партнерима, прети озбиљном дестабилизацијом ситуације у читавом региону Блиског и Средњег Истока.

Треба узети у обзир да су сами аргументи за радикално поштравање притиска на Иран сумњиви. Техеран несумњиво интензивира истраживања у нуклеарној области, ипак све оптужбе да он прави нуклеарно оружје базирају се скоро искључиво да рефератима МАГАТЕ. А последњи овакав документ поново није могао ништа да појасни, признавши да не може да потврди да се читав нуклеарни материјал у Исламској Републици Иран користи искључиво у цивилне сврхе. Започети рат на таквој међународно-правној бази – а нафтни ембарго ће постати нова етапа на путу клизања ка оружаном конфликту – значи поновити ирачки сценарио који је донео геополитичке дивиденде САД, делимично Великој Британији, али никако не осталим Европљанима. При чему ирански случај је још опаснији, пошто Ирак, како је показало искуство, до тренутка америчке интервенције не само да није разрађивао нуклеарно наоружање, већ није имао ни реалне могућности за то. Иран такве могућности теоријски поседује, и оне могу бити искориштене у случају даљег заштравања ситуације, рекао је за Глас Русије директор Центра за друштвено-политичка истраживања Владимир Јевсејев.

- Мислим да иранско руководство ипак још није донело политичке одлуке о стварању нуклеарног оружја. А напад на Иран биће за Техеран врло оправдана основа за то да се оваква одлука донесе. И он ће имати могућности за њену реализацију, пошто сличан напад неће моћи у тренутку да ликвидира читав ирански нуклеарни програм. Осим тога, САД и ЕУ тешко да могу да рачунају да ће поштравање притиска на Иран доприносити расколу иранског друштва и пормени режима. Што се тиче економских губитака, за Европу су они несумњиви. Лидери земаља чланица ЕУ треба да одаберу између реалних финансијско-економских трошкова и сумњивих геополитичких користи од подршке строгог антииранског курса САД.

Данашњи Иран није Ирак исцрпљен дугогодишњим ратовима и тим пре није Либија. Конфликт са Техераном неизбежно ће довести до преформатирања читавог блискоисточног региона, чија последица може да буде не само нагли раст цена нафте, већ и радикализација расположења и нови талас тероризма.

(Глас Русије)